

Longyearbyen feltbiologiske forening

**FUGLEREGISTRERINGER
PÅ SØRKAPPØYA
25-28 MAI 2007**

Rastende vadere i Sørkapplaguna

Arbeidsrapport 1 - 2007

Av
Mikael Lagerborg og Signe Kirkemoen

Fugleregistreringer på Sørkappøya 25-28 mai 2007

Innledning

Siden midten av 90-tallet er det gjort flere undersøkelser av gåsetrekket langs vestkysten av Spitsbergen, men aldri sør for Hornsund. Med sin spesielle geografiske posisjon peker Sørkappøya seg ut som et område av særlig interesse, ikke bare for studier av gåsetrekket, men også for generelle studier av fugletrekket til og fra øygruppen.

I samband med registreringer av ringgåstrekket ved Vårsolbukta og ved en tidligere ikke undersøkt potensiell rasteplass ved Hornsundneset, ble også Sørkappøya undersøkt.

På Sørkappøya var oppgaven å gjøre registreringer av gåsetrekket med fokus på ringgås. Videre å undersøke om et eventuelt gåsetrekk på østsiden av Spitsbergen var mulig å observere fra Sørkappøya. I tillegg generelle studier av fuglelivet med fokus på rastende vadere i Sørkapplaguna.

Bakgrunn

Ved studier av fuglelivet og gåsetrekket i det samme området høsten 2006 ble det sett store mengder gåsemøkk på Sørkappøya. Dette indikerer at øya blir brukt som rastelokal. I tillegg ble det observert store mengder vadere i bl.a. Sørkapplaguna, og dessuten ble det observert uvanlig mange fuglearter av sørlig opprinnelse.

- Minst 4 ringgjess med satelittsendere var i området under vårtrekket i 2001 i perioden 28. mai -5. juni. Videre minst 4 forskjellige individer under høsttrekket 5-18 september i 2001.
- Våren 2007 flyger 3 merka hvitkinngjess øst om Sørkappøya, men fortsetter videre opp langs vestkysten. "King Boomer" raster derimot på Sørkappøya 26-27. mai.
- Satelittstudier viser at de merka kortnebbgjessene verken i 2003 eller i 2004 benyttet seg av området ihht posisjonene fra satelittsenderne.

Metode og logistikk

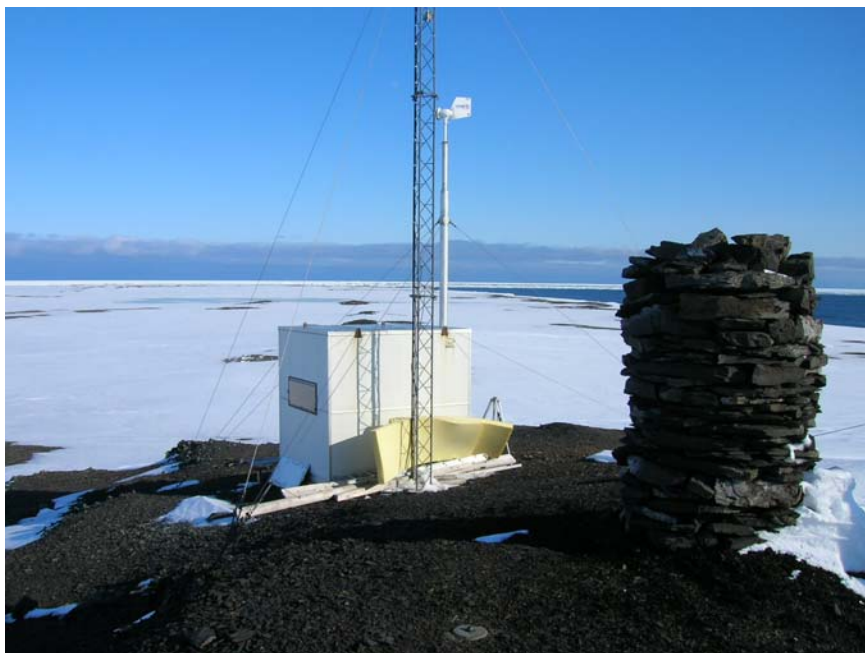
Med utgangspunkt i den komfortable hytten til Norsk polarinstitutt rett ved øyas høyeste punkt (15 møy), ble horisonten og havoverflaten sjekket med teleskop og håndkikkert. Dessuten ble det gjort turer til Sørkapp og Sørkapplaguna.

Etter at ha landsatt laget ved Hornsundneset, fløy vi direkte til Sørkappøya. Transporten fungerte utmerket med Superpumaen til Airlift, det er dog vanskelig å se ut på venstresiden. Forlegningen fungerte problemfritt bortsett fra en ødelagt lås i ytterdøren (rapportert til NP). Utstyret som ble lånt fra NP (snubblebluss, Primus, signalpistol, rifle) fungerte bra og var hensiktsmessig. Vi hadde daglig kommunikasjon og rapportering via satelittelefon til laget på Hornsundneset.

Vær- og isforhold

Fra å ha sett "vårlige" kystsletter lenger nord, kom vi nå til en øy i full vinterskrud. Den nesten helt paddeflate øya var snødekt til 95%; kun noen rygger med strandgrus og drivtømmer stakk opp av den gamle og hardpakkede snøen. Svært lite vegetasjon var synlig. Fra helikopteret ser vi kun en liten åpning på noen titals meter i isen i Sørkapplaguna. Bortsett fra noen mindre råker på vestsiden Østrevet, var det sammenpakket drivis østover så lang vi kunne se. Også Sommerfeldt-bukta i N var full av drivis. Da vi kom stakk det ut en odde av drivis forbi Sørkapp mot vest. Under vårt opphold førte strømmer og vind drivisen opp langs vestsiden av øya, og hele Sørkappøya var helt innesluttet av is da vi dro.

Været var meget vekslende, fra strålende solskinn til kuling og tette snøbyger og sludd. Sørkappøya ligger utsatt til for vind fra alle kanter, og det var umulig å finne le for å gjøre observasjoner ved mange tilfeller. Temperaturen lå rundt 0° C, men det tiner noe da vi drar.

Mot sør

Observasjoner og resultater

Det ble brukt mye tid med å spane av horisonten etter trekkende fugl. Resultatet var magert, men vi tror ikke at det passerte noen større antall under den tid vi var våkne.

Gjess

Ringgås

250507 kl 23:50 min. 260 ind. oppdages langt ut rett over isen mot S. Flokken kommer på bred front, men deler seg og noen skjærer over øya mot NV og andre flyr langs landkallen på østsiden av øya i samme retning.

260507 kl. 17:40 85 ind. trekker langs østsiden mot NV.

Hvitkinngås

270507 12+4 ind. raster ved Hi-Fix og 11 forflytter seg siden til Sørkapplaguna.

270507 24 ind. kommer fra S og "dletter" ned på en grusrygg ved landkallen rett øst for hytta.

280507 14+10 raster N på øya

Kortnebbgås

250507 18:45 60 ind. mot N

22:00 35 ind. mot N

22:10 35 ind. fra N og trekker rett mot S ut over drivisen. Vi følger flokken i teleskopet så langt det er mulig.

270507 1 ind. sammen med hvitkinngjessene ved Sørkapplaguna.

280507 6 ind. raster ved hytta.

Ubest. gjess

250507 Fra helikopteret ser vi noen mindre gåseflokker N på Sørkappøya.

Vadere ved Sørkapplaguna 28. mai 05:45-08:15

Sandlo 1 ad. M.

Polarsnipe 62 Ingen merka.(35+15 sett i laguna 270507)

Fjæreplytt 150

Myrsnipe 2

Steinvender 2

Småspove 1

Rødstilk 1 hørt

Polarsvømmesnipe 3 F + 2 ubest.

Polarsnipen 280507

Lørdag er vi på vei til lagunen, men velger å returnere til hytta da vi blir møtt av en binne med 2 årsunger som absolutt vil komme mot oss. Vi ser da at hun værer mot en kolossal hannbjørn som har slått seg til ved Hi-Fix. Det er tydelig at hun vil komme vekk fra denne bamsen. Vi trekker oss tilbake mot hytta og lar bjørnene passere på brinken nedenom hytta før vi skremmer de videre mot S. Bjørnene bryr seg ikke noe særlig om knallskuddende. Søndag kveld er vi på ny tur til lagunen. Da vi er ca 600 meter fra lagunen kan vi i teleskopet se noen få meter av stranden på N-siden av lagunen. På en smal strandremse under landkallen står det tett pakket med ca 35 + 15 polarsnipen. Tidevannet stiger raskt, og da vi kommer frem står vannet opp på isen landkallen i lagunen og alle fugler er fløyet. Lagunen er begynt å gå opp og det er isfritt ca 100 m inn fra strandlinjen. Ved neste lavvann, ca kl 06 er vi på plass for å studere vaderne. Det er gunstige observasjonsforhold da vi kommer, men sikten blir dårligere og det tetter til av snøbyger fra N og vi må tenke på at vi skal hentes senere samme dag.

Indre del av Sørkapplaguna ved lavvann 280507. Bilde tatt mot S.

Sørkapplaguna ved høyvann 270507. Bilde tatt mot Ø.

Annet fugleliv

Smålom

Som mest 32 ind. Fugler i par å se overalt i åpent vann, også da isen slakker og det åpnes små råker på østsiden. Flyr også tvers over øya. Spill og parring observert.

Ubest. lom

270507. Fra hytta ble det sett en lom vest av øya i høyde med laguna som ble bedømt som større og mørkere enn smålom. Avstand og hildring hindrede videre artsbestemmelse.

Havhest

Observasjon av albino havhest. Arten trekker forbi langs øya hele perioden. Særlig tallrik på ettermiddagen 260507 da det i blåser opp til 17 m/s fra Ø. Kl. 15:30 oppdages fra obs.plassen ved hytten en helt hvit fugl i håndkikkert ca 1 km N for hytten. Vi ser direkte at det er en havhest og ikke en ismåke; den har lange smale stele vinger og seiler akkurat som de andre havhestene. Flukten går bølgende langs med øya: ned til havoverflaten og buer opp over strandbrinken om og om igjen. Slik kan vi se den meget bra da den eksponerer både over- og undersiden for oss. Lyset er bra og vi kan ikke se noen mørke eller grå tegninger på hele

fuglen. Det var ikke mulig å se farge på det lyse nebbet eller øyne. Vi kunne se fuglen helt til den ble børte S om øya.

Ærfugl

Par og små flokker å se ved alle skjærene som var dekte med tykk is og snø.
Maksimumstall 260507: 125 ind. klamrer seg fast under landkallen på de isdekte Sørkappholmene. 280507 ca 150 ved skjærene ved laguna.

Praktærfugl

270507 5 par i råker ved Austrevet.

Heilo

260507 2 ind. Sett fra hytta. Trekker mot N nært land langs øya.

Sandlo

250507 1 hørt ved hytta.

Fjæreplytt

Noen få (1+4+2+1+1) individer langs strendene.

Myrsnipe

270507 1 hørt ved hytta + 1 hørt ved laguna samme dag.

Rødstilk

26-280507 hørt 3 ganger ved laguna.

Ubest. vadere.

270507 ved hytta. 9 store vadere drar ut i motvind og snødrev rett mot VSV. Ingen tydelige vingbånd eller andre kjennetegn, størrelse som heilo/polarsnipe.

Storjo

Som mest 5 par på øya. Antatt like mange territorier.

Polarmåke

Som mest 30 ind. rundt søre del av øya, herav 18 subad.

Svartbak

2 par hadde tilhold på skjærene vest om øya. 250507 ble dessuten en 2K sett sammen med en voksen.

Krykkje

Daglig, men ikke noen store flokker.

Ismåke

270507 1 ad. samme med polarmåker på noe "spiselig" ute i isen på østsiden av øya.

Polarlomvi

270507 kl. 12-14 I klart og stille vær passerer det 10 000-tals polarlomvier fra N mot S langs vestsiden på øya. Store flokker på opp til 1000 fugler kommer i puljer etter hverandre under et

par timer. De forsvinner i isen i sør, men vi kan også se trekk som går fra SV mot Keilhaufjellet i NØ.

Teist

30-40 stasjonære på vestsiden.

Alkekonge

260507 Flokker krysser øya ved hytta, ellers bare å se langt ut i S og SØ.

Lundefugl

270507 1 ind. i sjøen ved hytta.

Snøspurv

Antatt 8 -10 territorier mellom Sørkapp og laguna. Flere hanner var alene. Gamle reir i varden ved hytta.

Annet dyreliv

Isbjørn

260507 Spor av middels stor bjørn opp til trekantthyten. Kloret på døren.

14:00 1 stor hannbjørn på isen øst av øya, går mot N.

16:30 ved laguna 1 F (merka "3" på venstre side) + 2 juv. Går mot S langs v-siden av øya og passerer hytta 18:30.

16:30-20:00 1 M kjempestor ved Hi-Fix. Ligger på snøfonna ved hytta og slår seg også til inne i hytta.

Rev

2-3 forskjellige rever ble sett daglig. Ved hytta, på den sørligste delen og ved laguna

Storkobbe

3 ind. på isen øst av øya alle dager. 1 i sjøen 260507

Ringsel

1-2 på isen øst av øya alle dager

270507 1 unge med mørkt hode ved laguna

Sammenfatning

Den flate Sørkappøya er trolig ikke noe godt landmerke eller attraktiv rasteplass for gjess på vårtrekket, særlig om den er snødekt og innesperret i dravis. På tross av samtidlige observasjoner ble det ikke lagt merke til noe trekk tilsvarende det store innsiget av gjess ved Hornsundneset. Trekkets kan muligens tilsvare rutene til flere av de satelittmerkede gjess som faller inn mot kysten nord for Stormbukta, men disse viser også noen fugler som passerer Sørflya på Spitsbergen.

Det ble ikke sett noen gjess som trakk mot østsiden av Spitsbergen. Et slikt trekk er trolig bare mulig å observere fra øyas høyeste punkt.

Svært lite av vårtrekkende fugler ble observert. Derimot var det betydelige mengder av rastende vadere i Sørkapplaguna. Den store flokken av polarsnipen kan tyde på at lagunen er en rasteplass for vadere på vei til hekkeplasser i Nearktis.

Vi hadde med oss ski som var oss til stor nytte. Det ville vært en fordel hvis vi på forhånd hadde vært klar over at det var full vinter.

Sørkappøya er meget værhardt område (alle bladene på vindmøllen var knekt) og som er en naturlig plass for isbjørn. Det er nødvendig å tilpasse virksomheten og utstyret etter dette.

Sørkappøya fra SØ 18. juni 2007. Foto M. Bjerrang

Mikael Lagerborg og Signe Kirkemoen